

Figur 47 Geografisk avgränsning på sträckan mellan Grimsta och Häggvik. Skrafferingen visat både tillfälliga och permanenta intrång

7 Markåtkomst

7.1 Fastställelseprövning

Denna arbetsplan kommer att ställas ut och genomgå fastställelseprövning. Kända ägare till fastigheter där mark skall tas i anspråk kommer att underrättas med brev. Detsamma gäller kända innehavare av nyttjanderätt eller annan rätt till sådan mark. Under utställningstiden kan berörda sakägare inkomma med anmärkningar mot planen. De anmärkningar som inkommer hålls tillgängliga hos väghållningsmyndigheten under utställningstiden. Anmärkningar sammanställs och kommenteras i ett utlåtande som upprättas då utställningstiden är slut.

De inkomna anmärkningarna kan föranleda att väghållningsmyndigheten i begränsad omfattning reviderar arbetsplanen. De sakägare som berörs av revideringen kommer att kontaktas och får ta del av ändringen. Om revideringen innebär en ändring som inte endast är oväsentlig, ska planen ställas ut på nytt samt länsstyrelsens yttrande inhämtas.

Arbetsplan samt det upprättade utlåtandet överlämnas till länsstyrelsen som yttrar sig över arbetsplanen. Därefter överlämnas arbetsplanen till Trafikverket i Borlänge med begäran om fastställelse.

Fastställelseprövningen genomförs vid Trafikverket i Borlänge och inleds alltid med en s.k. kommunikation vilket innebär att de som anmärkt mot arbetsplanen ges möjlighet att ta del av det upprättade utlåtandet och länsstyrelsens yttrande.

Om de krav som finns uppställda i gällande lastiftning beaktas, kan beslut tas av Trafikverket att fastställa planen. Beslutet kungörs och berörda sakägare ges möjlighet att överklaga beslutet till regeringen. Om ingen överklagar vinner arbetsplanen laga kraft.

Vid en eventuell regeringsprövning avgörs om arbetsplanen ska återsändas till Trafikverket för omarbetning eller om överklagandet ska avslås.

Ovanstående regleras i 17-18 §§ väglagen och 30-36 §§ vägkungörelsen.

7.1.1 Fastställelsebeslutets omfattning

Fastställelsebeslutet omfattar det som redovisas i planens beskrivning samt på plan- och profilritningarna samt villkor m.m. som tas upp i beslutet. Ett omfattande material kommer att ställas ut. Delar av detta är av informativ karaktär och andra delar är fördjupningar av projekteringsarbetet som legat till grund för beslut i olika skeden.

I beskrivningen redovisas också de delar av projektet som inte fastställs i arbetsplanen. De genomförs istället i samråd med berörda kommuner med stöd av plan- och bygglagen och förutsätter att avtal träffas med kommunerna om genomförandet.

Delar av projektet kommer att regleras genom detaljplan och avtal mellan kommunerna och Trafikverket.

Rättsverkningar av fastställelsebeslutet

Fastställelsebeslut som vinner laga kraft ger följande rättsverkningar:

- Väghållningsmyndigheten erhåller tillstånd till byggande av allmän väg i enlighet med beslutet och dess villkor.
- Vad som utgör väganordning läggs fast.
- Väghållaren erhåller rätt att ta i anspråk mark med vägrätt.
- Vad som utgör avgränsning av det allmänna väghållaransvaret läggs fast.

7.2 Vägområde för allmän väg

Vägområdet för allmän väg i föreliggande plan omfattar förutom själva vägen utrymme för de väganordningar som redovisas i kapitel 4, *Vägförslaget*. Dessutom ingår en skyddzon runt huvudtunnelanläggningen på 20 meter. Syftet med skyddet är att säkra tunnelns hållfasthet och täthet. För att inte störa pågående markanvändning och för att medge eventuell framtida bebyggelse kan efter

särskild utredning Trafikverket medge byggande inom skydds-zonen.

Vid bussramperna i Skärholmen är skydds-zonen nedsatt till 15 meter.

För arbetstunnlarna är skydds-zonen 10 meter

På planritningarna framgår det nuvarande väg-området och det framtida vägområdet. Det är det tillkommande vägområdet som är angivet i arealberäkningen i arbetsplanens *Förteckning över sakägare*, det vill säga det som ligger utanför det nuvarande vägområdet för allmän väg.

Vägområde för allmän väg kan antingen tas i anspråk med vägrätt, inskränkt vägrätt eller genom detaljplan.

Vägrätt uppkommer bara utanför detaljplanelagt område. Inom E4 Förbifart Stockholm gäller det i huvudsak på Lovö men också för delar av Kungens kurva, Järnafältet och Häggvik. Inom detaljplanelagt område nyttjar väg-hållningsmyndigheten marken med rätt enligt detaljplan.

I denna arbetsplan omfattar nytt vägområde för allmän väg (med och utan vägrätt samt inskränkt vägrätt) cirka 2 972 000 m².

7.2.1 Vägområde för allmän väg med vägrätt

Vägrätt uppkommer genom att väg-hållaren tar i anspråk mark med stöd av upprättad och fastställd arbetsplan. Vägrätten ger väg-hållaren rätt att nyttja mark eller annat utrymme som behövs för vägen. Väg-hållaren får rätt att i fastighetsägarrens ställe bestämma över marken eller utrymmets användning under den tid vägrätten består. Vidare får Väg-hållaren tillgodogöra sig jord- och bergmassor och andra tillgångar som kan utvinnas ur marken eller utrymmet. Vägrätten upphör när vägen dras in.

Byggnation av vägen kan starta när väg-hållaren har fått vägrätt även om man inte har träffat någon ekonomisk uppgörelse gällande intrång och annan skada. Värde-tidpunkten för intrånget är den dag marken togs i anspråk på fastigheten. Slutlig ersättning uppräknas från dagen för ianspråktagandet med ränta och index tills betalning sker. Eventuella tvister om ersättningen avgörs i domstol.

Vägrätt uppkommer bara utanför detaljplanelagt område. Inom E4 Förbifart Stockholm gäller det i huvudsak på Lovö men också för delar av Kungens kurva, Järnafältet och Häggvik. Inom detaljplanelagt område nyttjar väg-hållningsmyndigheten marken med rätt enligt detaljplan.

I denna arbetsplan omfattar (nytt) vägområde med vägrätt för allmän väg cirka 477 000 m²

7.2.2 Vägområde för allmän väg inom detaljplan

Inom detaljplan där kommunen är huvudman för allmänna platser upphör vägrätten när kommunen förvärvat markområdet/utrymmet som gatumark/allmänväg enligt detaljplanen. Marken tas, för avsett ändamål, i anspråk av kommunen med stöd i detaljplan. Kommunen tillhandahåller den mark eller det utrymme som behövs för den allmänna vägen.

För att säkerställa tunn-larna avses en egen fastighet bildas för tunn-larna inklusive skydds-zon genom s.k. tredimensionell fastighetsbildning. På markytan säkerställs marken/utrymmet för allmän väg i övrigt genom kommunens planläggning av allmän-platsmark/gata och kommunens förvärv av marken.

I denna arbetsplan omfattar (nytt) vägområde för allmän väg inom detaljplan cirka 1 035 000 m² ."

7.2.3 Vägområde för allmän väg med inskränkt vägrätt

För de delar av bergtunneln som inte ligger inom detaljplan med kommunalt huvudmannaskap, dvs. i Huddinge, på Ekerö och i Järfälla kommun är vägrätten begränsad till tunneln och dess zon genom s.k. inskränkt vägrätt. Inskränkt vägrätt innebär att väg-hållaren inte får full rätt att bestämma över användningen av marken eller utrymmet. Vägrätten inskränks för väg-hållaren på så sätt att vägrätten endast omfattar arbetstunnlar, vägtunnlar, och ramper inklusive skydds-zon under jord. På markytan, utanför skydds-zonen kan den pågående markanvändningen i stort sett fortgå opåverkad.

Inom det underjordiska vägområdet (skydds-zonen) måste pågående markanvändning ändras. Brunnar, energibrunnar eller annat som finns